

Art

unlimited

İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR, PARA İLE SATILMAZ. KASIM-ARALIK 2018, SAYI: 48, YIL: 9. KAPAK: ALEV EBÜZZİYA, FOTOĞRAF: SİNAN REFİK AKGÜN



İSTANBUL DİSTOPYASI
Hasan Cömert dosyanın
beşinci bölümünde
Aydos, Çamlıca Tepesi ve
Galatport'a odaklanıyor

ALEV EBÜZZİYA
Merve Akar Akgün
sanatçı ile Paris'te yer
alan atölyesinde son
dönem işlerini konuştu

PABLO DEL VAL
Özge Yılmaz, Art
Dubai'nin direktörü Pablo
del Val ile İstanbul'da bir
araya geldi

WILLIAM BRAND
Ecem Arslanay TEPTA ve
Hollanda Konsolosluğu
işbirliğiyle Türkiye'ye gelen
tasarımcı ile buluştu



Alev *Ebüzziya* *Siesbye*

19 Haziran-20 Ekim tarihleri arasında Baksı Müzesi'nde Haldun Dostoğlu'nun küratörlüğünde düzenlenen *Toprak* isimli sergide Kemal Servi koleksiyonundan gelen Alev Ebüzziya seramikleri, bölgede yaşayan kadınların ürettiği geleneksel seramiklerle bir arada sergilendi. 7 Aralık'ta ise Galeri Nev İstanbul'da kişisel sergisi açılacak olan sanatçıyla Paris'teki atölyesinde buluştuk



Toprak sergisi
“Baksı Müzesi’nde gerçekleşen *Toprak* isimli sergim Haldun Dostoğlu, Hüsamettin Koçan ve koleksiyoner Kemal Servi sayesinde açılabilir. 40 yıldır birlikte çalıştığım galericim Haldun Dostoğlu ve eşi Megi ile bu macerayı paylaşmak büyük keyifti. Bu sergi Hüsamettin Koçan’ı da çok mutlu etti çünkü onun müzesinde yapmak istediği sergi çizgisine çok uygundu. Benim için hayatımın en heyecan verici sergilerinden biri oldu. Baksı gibi bir yerde böyle bir müze açmak büyük bir cesaret ve sorumluluk; aynı zamanda bir başarı örneği.”

BAKSI MÜZESİ TOPRAK SERGİSİ, SERGİ GÖRÜNTÜLERİ

Alev Ebüzziya 60 yıldır seramik yapıyor. Gelenekseli günümüze taşıyan yüksek pişirimli seramiklerini bilmeyen pek az kişi vardır.

Kültürlü bir ailede büyüyen Ebüzziya çocukluk atmosferini “evimizde her zaman yazarlar, ressamlar, tarihçiler, arkeologlar, sanatçılar ve diplomatlar olurdu” diyerek tanımlıyor. Lise eğitimi almak için İngiltere’ye giderken tek arzusu Türkiye’ye dönünce İngiliz filolojisi okumak iken o dönem, biraz fiziksel olarak da yorulmak üzere -aynı zamanda aile dostları olan- Füreya (Koral) Hanım’ın atölyesinde çalışmaya başlıyor. “Füreya Hanım’ın atölyesinde seramik adına hiçbir şey öğrenmiş değilim. Çünkü öyle bir durum yoktu. Parçaların altını temizlemek, fırçaları yıkamak gibi işlerimiz vardı hep. Orada elime çamur aldığımı bilmem ama, hayatımın en önemli şeyini öğrendim: Ben böyle yaşamak istiyordum! Kendi işimi görmek, kendi atölyemi kurmak ve kendi müziğimi dinlemek istiyordum. Ben Füreya Hanım’dan en özgür şekilde, istediğini yaparak, yaşamayı öğrendim ve ona müteşekkirim. Atölye havasını, atölyenin ne demek olduğunu orada öğrendim.”

Alev Ebüzziya bu deneyiminin ardından İstanbul Güzel Sanatlar Fakültesi’nde heykel eğitimi alıyor ve sonra Almanya’ya giderek Höhr-Grenzhausen seramik fabrikalarında iki yıl üretim işçisi olarak çalışıyor. Ona göre hayatının en değerli yılları olan o yılları şöyle açıklıyor: “Almanya’da fabrikalarda işçi olarak çalışmak bana çok şey kattı. İşçileri yakından tanımak, işçilerin dünyasına girmek ve tuvaletleri temizleyene

kadar işçilerle birlikte olmak çok öğreticiydi. Bu süreç iki sene sürdü; bir buçuk sene bir fabrikada, altı ay başka bir fabrikada bulundum. Hayatımın büyük ve değer verdiğim deneyimlerinden biri olarak gördüğüm bu iki senenin ardından fabrikalara tasarımlar yapmaya başladığım zaman işçilik döneminde edindiğim bilgilerin değerini daha iyi anladım. Çok faydasını gördüm.”

Almanya’dan döndükten sonra Eczacıbaşı Seramik Fabrikası’nın Sanat Atölyesi’ne katılıyor, o yıllardan bahsederken: “O dönem yaptıklarımın pek bilinçli olduğunu söyleyemem ama hiç olmazsa elim çamurdaydı. İmkânlar çok kısıtlıydı ama hepimizde müthiş bir heyecan vardı. Benim için seramikçi olmak Danimarka’ya gitmemle başladı,” diyor. Ebüzziya 1963 yılında Kopenhag’a yerleşiyor ve Danimarka Kraliyet Porselen Fabrikaları’nın Sanat Atölyeleri’ne -şimdi Royal Copenhagen- “özgür sanatçı” olarak alınıyor. 1969 yılında burada kendi atölyesini kurarak Rosenthal için tasarımlar yapıyor. “1960’lı yılların başında Danimarka dünyaca ünlü bir tasarım ülkesiydi. Her alanda çok kaliteli malzemeler kullanılıyordu. Üretilen her şeyde kullanılabilirlik ve estetik ayrılmaz bir bütün olarak görülüyordu. Kraliyet Porselen Fabrikaları’nın Sanat Atölyeleri’nde kullandığım çamur ve sırlar olağanüstüydü. Çok iyi ustalar tanıdım, doğru olanı, kalitenin ne demek olduğunu, çamurların dillerini, sırların özelliklerini orada öğrendim. Tamamen özgür çalışabiliyordum.”

Sanayinin gelişmesinin getirdiği tüm olanaklar kuşkusuz iyisiyle kötüsüyle seramik sektörüne de ivme kazandırdı. Türkiye bugün seramik ihracatında dünya ilklerine oynuyor, peki sanatsal üretim anlamında neredeyiz sizce? Seramiğin bugünününden nasıl bahsedersiniz?

Türkiye’de seramiğin en önemli gelişmesi en son tekniklerle kurulan karolaj fabrikaları sayesinde oldu. Bugün Türkiye en iyi karolaj üreten ülkelerden biri. Sanatsal modern Türk seramiğinin dünyada bir yeri olduğunu söylemek zor. Modern seramik geç ve büyük bir boşluktan sonra Alman teknolojisyle başladı. Daha sonraları Sadi Diren’in çalışmaları sayesinde modern seramik gelişmeye başladı. Hep merak ederim: Alman teknolojisine yerine Danimarka teknolojisine geçiş ne olurdu? Bugün ise çamur çok kolay elde edildiğinden birçok sanatçının kullandığı ve kullanmayı istediği bir malzeme oldu. Her çamur ya da kil kullanan sanatçıya seramikçi demek doğru değil. Her çamurun özelliği, kendine has bir dili vardır. Hangi çamurdan neyin üretilebileceğini bilmek uzun yılların çabasını gerektirir. Mesela porselen çamurundan yapılacak işi yüksek pişirimli çamurla yapamazsınız. Yaparsanız da sırtır! Çamurla çalışmak epey “moda” oldu. Olsun! Yüzde üçü iyi olsa ne âla!

Peki çamurun dili nasıl anlaşılır?

Anlatmak istesem yıllar sürer ama kısaca söylemem gerekirse elbette yıllarca araştırma yapmayı ve defalarca denemeyi gerektiren bir dil. Bütün diller gibi... Benim kullandığım yüksek pişirimli çamur

Türkiye’de bulunmuyor. Hikâyesi çok değişik, Çekoslovakya’da porselen var ancak sonra Kore’ye kadar hiç yok. Çünkü o ara bölgede yüksek pişirimli çamur elde etme potansiyeli yok. Porselenden yaptığınız işi kırmızı çamurdan yaptığınız iş gibi yapamazsınız. Sulu boya gibi, yağlı boya gibi, tempera gibi değişik teknikler ve gelenekler var. Her çamurun farklı bir dili var.

Çağdaş sanat sahnesinde seramik ile uğraşan hangi sanatçıları etkileyici buluyorsunuz?

Dünya üzerinde çok iyi ustalar var ve çok iyi işler çıkarıyorlar. Amerika’da, Avrupa’da, Asya’da... Son zamanlarda Johan Creten’in işlerini çok iyi buluyorum. Müthiş bir sanatçı; hem çok yeni hem de çok modern. Torbjørn Kvasbo, Bodil Manz, Bente Skjøttgaard’ı çok beğendiğim sanatçıları arasında sayabilirim. Bir de pek az kişinin bildiği Lucio Fontana’nın seramikleri çok etkileyicidir.

Peki sizce seramik nasıl çağdaşlaşır? Bu yolda ilerleyen yeni isimleri nasıl yönlendirirdiniz?

Çağdaşlaşmak ille de en son yapılanı özenmek demek olmamalı. Nitekim “Acaba işlerim yeterince çağdaş mı?” kuşkusunu bazen “Acaba işlerim yeterince iyi mi?” sorusunun önüne geçiyor. Yapılan iş ile sanatçı arasındaki sorgulamanın dürüst ve eleştirel olması gerektiğine inanıyorum. “Satılır mı? Beğenilir mi? Güncel mi?” gibi kuşular taşıyan sorular varsa arka planda, o kuşku işte mutlaka sırtır! Kötü iş kimseye dokunmaz, kimseye zarar vermez ama fiyaka için yapılan iş mutlaka sırtır. Eğer kuşku yapılan işin yeterli kadar iyi olduğuyla alakalı ise, sanatçı ve işin arasında

namuslu bir diyalog var ise, işin iyi olma şansı da çok yüksektir. Samimiyet ve dürüstlük çok önemli. İnsanın kendine doğru sorular sorması gerekiyor. “Daha iyisini yapabilir miyim?” diye sorabilmek ne büyük mutluluk! Bu alanda Paris’i ve Paris’te olmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

1987 yılından bu yana atölyem ve ben burada yani Paris’te yaşıyoruz. Paris’e geldiğimde buranın seramik açısından çok önemli bir şehir olmadığını biliyordum. 30 yıl önce seramik buralarda pek önemsenmezdi. Bunu bilerek gelmişim. Zaten ben iş alanı olarak Paris’e bağımlı değilim. Başka yerlerde galerilerim var. Eskiden New York’ta, Londra’da ve Brüksel’de galerilerim vardı. Şimdi azaldı, Brüksel’de, İstanbul’da ve burada bir galerim var. Daha doğrusu işlerimi değişik yerlere gönderen biri var diyeyim. Almanya’da da bir galerim var. Yetiyor artık... Eskiden yetmezdi, daha çok çalıştığım insan vardı. Ben de hep Paris’teyim zaten bu meslek gidip farklı yerlerde yaşamaya pek müsait değil. Maalesef taşınabilecek bir mesleğim yok.

Taşı(n)mak ister miydiniz?

Katiyen! Paris dünyanın en güzel şehri, çocukluğumdan beri bildiğim bir yer. Denizi olmasa bile... Üstelik bir seramik atölyesi kolay taşınabilecek bir şey değil. Yalnızca Louvre Müzesi’nin deposunda duranları düşünmek bile yetiyor bana. Bu ülkede müthiş bir sanat birikimi var. Belki eski yıllara göre, diğer Avrupa şehirleri arasında Paris öncülüğünü yitirmiş olabilir. Mesela Almanya hatta Amerika daha ileride kabul ediliyor. Günümüzde artık her yerde o kadar çok

bienaller, fuarlar açılıyor ki insanın başı dönüyor. Basel var, Kassel var, Miami var, o var, bu var, Venedik var, İstanbul var! İnsanın başı dönüyor. Birkaç sene önce Art Press’te bu konuyla ilgili bir dosya yapıldı. Orada görüş veren bir küratör ironik bir şekilde şöyle söylemişti: “Ben artık ne olup ne bitiyor takip edemiyorum, yetişemiyorum. O kadar bıktım ki artık 16. asra geri döndüm.” (Gülüyor)

Son olarak sanatın bugünü ile ilgili neler söylersiniz?

Sanat eleştirmeni Robert Hughes uyuşturucu ve silah sektörlerinden sonra en çok para kılınan sektörün sanat olduğunu söylüyor. Yani öyle bir dünya ki artık ucu bucağı gözükmüyor... Düşünebiliyor musunuz? Damien Hirst’ün çalınmış işleri gibi milyarlarca satılan yapıtlar var. 500 adet Andy Warhol yapıtına sahip olan var. Türkiye’de de çok çok iyi sanatçılar var. Hep onu derim, var olanın yüzde üçü iyi olsa müthiş bir rakam olur. Sanat piyasası pastası büyüyor, yeni aktörler geliyor. Artık sanatçılar uluslararası aktörler oldular. Küratörler Dünya’da yeni sanatçı ararken üçüncü Dünya ülkelerine de çok ilgi gösteriyorlar çünkü çok iyi sanatçılar her yerde var. Bana kalırsa fuarlarda asıl ilginç olan, milyarlarca satılan işler değil, yeni sanatçılar. Fuarlarda, bienallerde pırl pırl gençlerin çok güçlü işlerini görebilmek büyük mutluluk!